A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEGNEK KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

Indúlt BETSBÖL *Szombaton* 30. *Augiustusb.* 1788.

Infandum Regina jubes renovare dolorem! Virg.

Oh vajki szomorú *Szent István* napja vala hajdon a' *Mohács* mezején — az effélére rá-tartanak a' Törökök; (Kedves nemzetem! kedves vérem!) ezen mi Apost. első Királyunknak közelebb múlt Innepe napján-is ezt irják az Erdélyi Pogány ellenségeinkel szomszédos határ-széleinkröl: „ Kedves Barátom!! „ Imhól a' 3-dik tudositás-is a' *Vulkányi* Passusból, a' mely folytatása a' két elsőnek. — A' Török meg-támodá 15-dik Aug. 5-ezered magával a' mi Népünket. A' Törökök nagyobb részint

lovasok valának. A' két *Orosz* Magyar gyalog S
regbéli Kompánia, ugy mint a' *Zitteré* és egy má
mellyek edgy ágyuval a' szélsö-vigyázaton valána
és hátúlról a' széleken bé-vágott erdöket akárjé
vala örizeni, leg-nagyobb kárt vallották: ágyuj
kat, *Magdermut* és *Lauró* Kapitánnyokat, 2 Had
nagyokat el-vesztették. Edgyik Kompániából, sa
másikbol 8 legény maradt életben. A' Húszárok köz
zül csak 6 legény esett-el, ama hires *Harsányi* K
plár-is közöttök lévén: nem igaz hát, hogy csa
140 legény esett vólna-el. A' több Kompániák a
ütközetben éppen nem részesültek, hanem a' *Toska*
na Húszárok vágtak-bé közikbe az ütközöt vége-fe
lé: egyedül az ágyu tüze üzé-visszsza az ellenséget
Az el-veszett ágyuk közzül edgyiket a' földbe bé
ásva találák-meg a' mi katonáink. Nem lehet tud
ni, mennyi esett-el a' Törökök közzül; némellyek
200-nál többe vetik ezeknek számokat; de — —.
Egynéhány Törököt láttak heverni imitt amott, kik
között félig el-égettek-is találtattak; mert ezeket
Török társaik az égö Kontumátzia házoknak tüzibe
bé-hányták vólt. „ Már most van egy kevés bátor
ság a' *Vulkányban*; az hol jelen van Generál *Stader*; de Generál *Pfefferkorn* Oberst *Krajjal* Háttzegen
vagynak: ezekkel van 6 Kompánia *Eszterhazi Antal*, 4 Kompánia *Dalton*, 6 Kompánia *Orosz*. Ezeken kivül vagynak a' mi Határnokaink, *Anspaknak*
1000 Vasos-katonáji; kik az ütközet-után érkeztek
meg a' *Vulkányba*: vagynak 16 ágyuink. Tegnap,
u. m. 17-dik Aug. 6 Kompánia *Belgiojoso-is* érkezék
Háttzegre. „ Iszonyú szükséget látnak ezek a' *Vulkányban*, minek-utánna annyi sok ezereket érö Za-

bat,

bat, Szénát 's lisztet, olly szerentsétlenül az ellenség' tüze prédájára hagyának. „ Itt közönségesen azt beszéllik, hogy G. P* * minden parantsolat nélkül húzta vólna viszsza a' Tábort, mellyre *O. K** leg-ottan irásban protestála, és kére, hogy bártsak ö álhassan-meg ott azon Néppel, a' mellyel eddig-is ott fekütt; mert igy nem fogna a' sok drága Magazin prédára menni. „ Már most Generál *Pfefferkorn* Ur beteg Háttzegen, és Enyedre fogja magát gyógyittatni vitetni. „ O. *S**! G. *P**! erös *Sámsonakkal* áldott-meg az Isten!! Nem tudjuk, mellyik órában esünk az ellenség torkába. „ Már kenyérnél, húsnál és viznél egyebünk nintsen a' *Vulkányban*, mig nem hoznak — a' sok iszonyú ló Zabbal és szénával szokott élni! Itt nem leg-jobbak a' Környülállások. „ A' Törökök most feküsznek Táborban *Portsénynél*, és el-foglal a' fekvések edgy négyszegü fél-mért-földet. Iszonyú sok Nép ez! egy szóval mi láb-uj-hegyen állunk szüntelen készen a' szaladásra. Némellyek a' *Körösbe*, mások Váradra, sokon Kolosvárra költöznek. Adja Isten, hogy rövid idön vigosztalobb hirekkel tudosithassam a' *Kurirt*. Hogy a' Török a' *Vulkány* körül még többször-is bé-kiván ütni, arról itt senki sem kételkedik. „ Ély sokáig! „ *NB.* Éppen most veve az Officiolatus tudositást a' *Méhádiai* Szolga-Birotól, hogy bé-ütöttenek vólt ugyan a' Törökök a' *Méhádiai* és *Supáneki* Passusokra; de szerentsésen viszsza-verettek. „

Maros Vásárhely. 17-*dik Aug*. „ Ma érkézék újj szerentsétlenségnek hire a' Bodzáról, közinkbe, holot-is nagy erövel és számmal mutotván magát a' Török a'

múlt héten, a' mi embereinkben felette nagy károkat tettek. A' ſzegény fö Hadnagy *Török János*-is (*a' Gárdából ment vala-ki*) el-eſettnek iratik, *Miháltz* Hadnadgyal egyetemben, ugy *Erntz* fö Strá-ſameſter, 's talám a' 2 *Székely-is*, u. m. *Antal* és *Károly* Svadromos és Kompániás Kapitányok halálos ſebet kaptanak. A' mint irják 8 Kompániá-ból igen keveſsen maradtanak, mellyröl a' jövö Po-ſtán világoſobban fogok irni. „ Nálunk a' Marha-dög és a' betegség az Orſzágot tsak nem egéſzſzen el-lepte, a' honnan a' közösülésbéli tilalom a' ſzün-telen való *Vekturának* és a' Népnek nem lehet ki-mondani, mely nagy terhére és akadállyára va-gyon. — *Béts.* „ A' Közönséges Levelek ſzerént Generál *Papilla* 'Supáneknél, a' Népen, Bagá'ſián és fegyvereken kivül következendö károkat mondatik vallottnak lenni: 7000 má'ſa liſztet, 20-ezer por-tzió kenyeret, 70-ezer má'ſa ſzénát és 13 ágyukat veſztett-el; de tsak ugyan, a' mint Bétsbe már a' leg-bizonyoſobb tudoſitáſok eröſitik, a' Bánátban lévö Törökök olly erövel verettenek-viſzſza, hogy a' mi lovos Sergeinknek a' hólt Török teſteknek miatta lehetetlen vala nyargalni. Ma eſtve adat-nak-ki a' hadi-tanátstól a' hadi-történetek, várjuk-el, mi léſzen ezekben, — addig láſsunk némely e-legyes hadi-környülláſokat.

Varſovban nyilvánságoſon beſzéllik (a' Lember-gi Levelek-ſzerént) mindenek a' Lengyelek *Conjede-rátzioját*, és azok a' Státuſok, a' mellyek ebben ré-ſzeſek, ſzámoſon gyülekeznek Podoliába, hol a' ma-gok tanátskozáſokat tartják, és ollyon dolgok fo-

rog-

rognak már-is a' Confederátzio Társaságában fenn, mellyek nem tsak a' Lengyel Közönséges-társaságot illetik, hanem másokra-is tartoznak — és a' mellyen minden órán sokon el-fognak bámúlni. Mi tsak a' héjazatján rágodunk-még a' dolgoknak, és azoknak belsö velejekbe bé-nem tekinthetünk; de már némely Levelek azt erösítik, hogy a' Lengyelek a' Pruszus Udvarnak azt a' részt, mellyet Lengyel-országból bir, örökösön és minden valahai *pretensio* nélkül által igérték olly fel-tétel alatt, hogy segittse öket a' többi résznek viszsza-vételében A' *Svéd*-is minden *Pomerániához*-való jusáról le-mondottnak lenni mondatik, és azt (most-is a' Prusszus birja) örökösön által-adta a' Prusszusnak, ha a' több el-vett Tartománnyainak viszsza-vételében a' Muszka Udvar ellen segiti; a' honnan — Azt irják némely Levelek, hogy az Anglus és Prusszus Udvarok a' napokban azt tudokozták vólna II-dik *JOSEF* Tsászártól, hogy mondoná-meg mi tévös fogna lenni, ha ök a' *Svédnek* mind a' Tengeren, mind a' szárazon, elegedendö segittséget találnának adni a' Muszka ellen, igéretek-szerént? Ez a' kérdés egy kitsiddég reménység felett való vólna, ha igaz találna lenni — a' következendö idö sok kérdésekre fog meg-felelni; mert

A' Nemet-országi Levelek-szerént mind Prusszziában, mind Szakszoniában hadakozás módjára tekintgentnek a' dolgok. Lipsiából azt irják, hogy 4 dik Augustustól fogva itt Táborozó környülállások vagynak; már 2 honapjától fogva töltik *Lipsiában*, *Wájszszenfelsben*, *Torganban* és *Dreszdában* az élés-

házokat, és éjjel nappal ſzedik a' katonát, és kivált-képpen ezen h. 4-dikétöl fogva mind viſzſz hivják azokat, kiknek 6 eſztendöktöl fogva *apſit* adtanak, hogy Aug. 31-dikére 40-ezerböl álló T bor álhoſson a' ſikra *Pirnánál.* — — Bétsböl-is Svéd Követ, a' közönséges hir-ſzerént, minden rán botsút veſz. — Angilának 286 tengeri hadak zó hajója van fel-vitorlázva; e' pedig a' leg-n gyobb Tengeri erö a' Világon; de a' külsö környü állásokat tsak halgaſsuk-el moſt; mert belsö a' ny vallyánk. — A' múlt héten megint 2 Kompánia Pa tantyus ment 4 hajókon a' Táborhoz, és 3 haj bombival meg-terhelve — moſt elevenedik a' tü minden-felé. — Ö Felségének és a' fö-igazgató Ve zérnek a' Bánátba való menetelekkel a' Tábori-ta náts-ſzéket ülö Generálisok és a' Tábori Poſta-hiva tal-is Ujj-Palánkához nem meſzſze által-költözött — Zemlinbe nagy ohajtáſsal várják Feldm. *Lau dont*, és mindenek azt hiſzik, hogy minden órá ott fogják ſzemlélni. — Hertzeg *Liktenſtáin Károly* a' Horváth-orſzági Tábornak vőlt Vezére, a' múl hétfön eſtvéli 8 és 9 óra között ſzerentséſen, d beteges állapotban Bétsbe viſzſza-érkezett. Igen kü lönös az a' mód, mely-ſzerént hozatott. 16 erö izmos Horvát legényeket fogadott vala magának, kik egy ágy forma fellyül bé-boritott alkalmatos ságban mindenütt vállaikba akaſztatt ſzijakon füg ve hozták, hogy a' rázódás miatt nyavallyája ne nagyobbadnék. Hátúl jött egy Kotsi, mellyen min dég rendre 8-an a' Tereh-hozó legények ki-nyú godták magokat, mig a' más 8 hozta; és igy vál-

toztatták minden nyúgvó hellyen a' tereh hozáſt. Ezen Legények közzül mindeniknek napjára 2 forintja, 2 pint bora és 2 kenyere jára egéſz Bétsig. Ezen mindenek elött igen kedves Hertzeg, kinek jó katonaságáról ſem ketelkedik ſenki, még máig-is olly erötlen, hogy magától nem igen mozoghat. Itt következnek a' hadi-tanátstól nyert tudoſitáſok.

(**) *A' Bánátban Láſzmáréból Auguſt. 20-dikán költ:* A' *Supáneknél* táborozó Törököknek ſzáma már az 50-ezeret fellyül haladta; (nem igaz hát elöl, hogy viſzſza-verettek) kiknek egy réſze az *Allion* hegye alatt, a' *Bakhnai* völgyben ki-terjeſzkedett Aug. 10-dikén 28-hajók Törökökkel és ágyukkal meg-terhelve, *Dubovával* által-ellenben a' túlsó partra meg-érkeztenek; ezeknek egy réſze, a' *Brésánville* Batalionjának ágyuzáſa által meg-nem akadályoztathatván, az innettsö partra által-jött, és *Dubovához* közelitett: ugyan azon idöben dél-utáni 1-órakor *Ográdina*-felöl, igen feles lovas törökség nyomúlt az emlitett Batalion-felé, és azt mindenfelöl távulról bé-keritette. Azon napon és a' következendö éjtſzakán, mind a' lovas mind a' gyalog Törökök tsendeſen viſelték magokat; a' mi Bataliomunk pediglen egéſz éjtſzakán fegyverben állott: más napon reggel mondhatatlan dühöſséggel a' Törökök ezen *Brésánville* Batalionjára ütöttek; kiket ezek a' bajonéttal panganéttal üztenek kétſzer viſzſza, a' mely viſzſza-nyomásban Májor *Steinnak* bizonyságaſzerént Fö-Hadnagy *Streit* igen vitézül forgódott. Harmadikſzor még nagyobb dühöſséggel tsapván az ellenség a' miéinkre, ezen Batalion kéntelenittetett hátrálni; el-is kerülték a' hátrálok a' veſzedelmet, azon két Kompánián kivül, a' melyek egy ſorompóval körül vett Sántzban állanak vala, ezeket 11-óra-korig 5-ſzör próbálta az ellenség a' ſorompók közül ki-venni, és mindenkor el-tökéllett vitézséggel óltalmazták magokat; mig végre tsak-ugyan bérontott az ellenség a' ſorompó közzé, és azon két Kompániát (melly mintegy 500-emberböl áll vala) egéſzlen le-appritotta, az ott lévö 3 ágyuk-is az el-

 len-

lenség' kezere jutának. Ezéket le-apritván az ellenség, fordult a' Batalionnak több réſze-felé; az emlitett Májor pediglen látván, hogy a' Törököknek ellent nem állhat: tehát a' magával lévö két ágyukat el-rontotván, hogy haſzon-vehetetlenek légyenek, katonáival a' *Veteráni* barlangja-felé hátra-vonúlt, és az ott lévö több Sergeinkel öſzve-tsatolta magát. A' Törökök ezen *Veteráni* Sántzát-is egynéhány izben oſtromolták, és mind két réſzröl ſokan el-is húllottanak; de még meg-nem vehették. A' *Brecháinville* Batalionjából veſztenek-el 412-ten, ezek között Kapitány *Scholderer*, fö Hadnagy Gr. *Tirháim*, Gr. *Kláry* és *Finſztervald* All-Hadnagyok, Báró *Elmpt*, és *Aichenfeld* Záſzló-tartók. Az ellenség közüll ezen tsatákban mintegy 2000-rig való eſett-el, kik a' Májor *Stein* bizonyitáſa-ſzerént nagyobb réſzént Kartáts által húllottanak, holott egyſzeri lövésre lehetett 20 Törököt el-esve látni. Fö Hadnagy *Spallek*, és Záſzló-tartó *Vallenſtáin* 70 legenyekkel edgyütt az el-fogottak közül mi hozzánk viſzſza-jöttek; moſt-is edgyenként jönek-viſzſza némellyek, a' kik módot lelhetnek a' Török rabságból való el-ſzökésre. Ezen tsata után a' Törökök *Dubovánál* Táborba ſzállottanak; két falunkat felégették, és az ö örzö Sergeiket *Tiſznovitza*, *Szvinitza* és *Juz* nevü Faluk mellé állitották. — Generál Gr. *Vartenslébennek* Sergére Aug. 17-dikén 8-ezer Törökök ütöttek, kik a' miéinknek mindenik ſzárnyát próbálták meg-bontani, de a' Kartáts és Bombik által mindenünnen viſzſza-verettek: látván tehát a' Törökök, hogy eröſzakkal ſemmire ſem mehetnek, illyen fortélyt gondoltanak: hogy a' mi oſtromló Sántzunk eſött 13 Záſzlókat fel-ütvén, tettetett ſzaladáſsal azon Záſzlókat és némely kéſzületeket ott hagytanak, hogy az által a' mi Sergeinket ki-tsalhaſsák; azonban a' közelebb lévö bokrokban ſok lovas lenség áll vala lesben, de Generál *Vartenslében* ezen tsalárdságot által látván, edgyet ſem botsátott a' ſzaladóknak üldözésére, ezen tsalárdsággal ſem nyervén az ellenség ſemmit, más napon egéſz Se-

reg-

reggel *Supánekbe* vifzfza - tért. Ezen tsatában a' *Reifzki* Batalionjából 4-en el-eftenek; a' *Terzi*, *Durlakh*, *Latterman*, *Reifzki* Bataliomokból és ágyufokból mind öfzve tsak 32 febefittetett-meg: az ellenség réfzéröl pediglen 448-tzan halva 100 lovakkal edgyütt a' tsata-helyén maradtanak, azokon kivül, a' kiket magokkal el-vihettenek. Itt azon pénz, órák — és fegyverbéli prédán kivül, melyek az elefett Törököknél találtattanak; fok lovak és Tábori-fzekerek-is jutottanak a' mi kezünkbe. Generál Gróf *Vartenslében* meg-ditsérte ezen következendö Tifzteket: ágyus Kapitány *Höringet*, Kapitány Gróf *Strásöldot* egy *Reifzki* Divifioval edgyütt, a' *Stein* Seregbéli Major *Sebottendorfot*, a' *Lattermanból* fö Hadnagy *Vajnát*, a' *Durlakhból* fö Hadn. *Sáfránt*, és Záfzló-tartó *Kollint*. — Ö Felsége meg-értvén, hogy a' Törökök egéfz erövel a' Bánátra fzándékoznak; tehát Generál G. *Láscival* edgyütt arra-felé nyomúlt, minek-utánna Zemlinben Gennrál Báró *Gémingennek* jó rendeléfeket hagyott vólna: Aug. 17-dikére ö Felsége Kubinban váratott.

Az Erdélyi Tábortól, *Szebenböl*, *Aug.* 17-*dikén* *költ*: Látván a' *Portsenynál* álló Generálm. *Pfefferkorn*, hogy a' *Vadénynél* táborozó Törökök fzüntelen fzaporodnak, és hogy a' *Portsénybe* éleséget hordó útak az efsözés miatt járhatatlanokká lettenek; tehát Augufi. 12-dikére virradólag Sergeftöl a' *Vulkányba* hátra húzta magát: Aug. 15-dikén reggel igen nagy fzámmal jövének a' Volkáni kapura, a' hol egy *Alvintzi*, és egy *Orofz* Kompánia áll vala a' bé-vágott út melleett; ezen két Kompánia ugyan ollyan el-tökéllett vitézséggel hartzolt, hogy mintegy 400-at a' Törökökböl el-ejtett, de végtére még inkább meg-döhúdvén a' Törökök, ezt a' két Kompániát le-appritották, a' Sántzát el-foglalták, és az ágyuit el-vették. Ez meg-lévén a' Törökök bejjebb nyomúltak a' Volkányba, és az ott lévö Kontumátz épületeinket el-égették; innen ugyan Generál *Pfefferkorn* a' több Sergeivel öket ki-kergette, de már a' fellyebb emlitett kárunk meg-efett vólt:

mi

mi történt légyen továbbá ezen a' réſzen, várjuk-el rólla a' jelentéſt. — Generállájdinánt *Rallnak* Aug. 12-dikén költ jelentéséböl láttzik, hogy a' Bozzai kapu elött táborozó Törökök ezen napra virradó éjtſzakának sötét és eſsös vóltát arra forditották, hogy azon a' mi örizetünkre üſsenek: meg-is támadták az Obeſter *Schultz* keze alatt valóknak bal-ſzárnyát, a' Sántzunkba bé-jöttek, a' benne lévö gyalogokat réſz-ſzerént el-ſzéllyeztették, réſz-ſzerént lé-apritották; és talám még bejjebb is hatottanak vólna, ha a' *Szávoja* és *Toskána* Húſzárok a' Székely Húſzárokkal edgyesülvén, azokat viſzſza nem verték vólna, mely után a' Törökök a' Király-hegyén által *Tserás*-felé viſzſza-húzták magokat. Az itt el-eſetteknek ſzámáról mig bövebb tudoſitás érkezik, addig ezen jelentésböl azt lehet látni, hogy itten réſzünkröl 323-ember, többire Székely maradott a' tsata helyén halva: ezen kivül *Nemes* és *Kaſztenholtz* Kapitányok; *Konrád*, *Tittel*, és *Török*, Fö Hadnagyok; *Kukumöség*, *Konrád* és *Miháltz* Al-Hadnagyok; *Geitz* és *Ernitz* Zaſzló-tartók; mindenek felett pediglen a' Generál Stabtól való Inſinér Oberſtlájdinánt *Turáti*, az a' bölts hadi-ember, a' ki gyönyörüsége és bizodalma vala a' vélle hartzolóknak! ezek oh fájdalom! halva el-eſtenek, és ugyan ott el-is temettettenek. A' Törökök közül itten tsak 63-man maradtanak a' tsata-hellyén halva, 5 Törökök és 4 Záſzlóik el-fogattak.

B' Török Dubitza mellett lévö Táborból Auguſt. 13-dikán költ: A' Goloberdónál álló Generálmájor *Klébek*, 12-dikre virradólag a' *Szluiner* Regementnek két Oſztállyával *Novihoz* közelebb mozdult; Oberſtlájdinánt *Hiller* egy tsoport Szabad-ſergeſeket és Sereſsánuſokat Javorniknál az Unna-vizén által küldvén, azok által, a' Kapitány *Michailovits* keze alatt lévö *Szluinereknek* fedezéſe alatt, Novinak külsö Városſát fel-gyújtatta, és ámbár a' Várból tett eröss ágyuzás által kivánták-is a' Törökök ezen gyujtogatókat akadályoztatni; még-is a' felsöbbik Város, *Vidoria* nevü mellette lévö Faluval edgyütt,

együtt, kevés órák alatt nagyobb réſzént hamuvá égtenek: az alatt a' Törökök a' miéinkre ütöttek, és egynéhány izben viſzſza-verettek. A' tsatázás tartott reggeli 6 órától fogva 11-órakorig; még-is réſzünkröl tsak 4-en eſtenek-el, és 9-tzen meg-ſeſittettek: a' Török réſzéröl nem tudatik az el-eſteknek ſzámok, hanem két Törökök fogva el-hozattak. Generál *Klébek* meg-ditsérte itten Oberſtlájdinánt *Hillernek* és Kapitány *Mihailovitsnak* jó rendeléſeit. — A' Dubitzai Táborból a' minapában ki-üzetett Törökök, még az *Agino Berdo* hegyén állanak; a' Várnak örizete-is vakmerö-képpen viſeli magát: ugy hogy ámbár a' Vár egy rakás köhöz haſonló, még-is a' benne lévök a' tsonka kö-falak közé, és némely földel meg-töltött Sántzok közé el-rejtezvén, a' Várnak fel-adásáról nem gondolkoznak. Eddig vagyon a' Fö-hadi-tanáts' moſtani jelentéſe. (**)

Elegyes Tudóſitáſok.

Már régtöl fogva beſzéllenek a' Politikuſok a' 3 edgyütt háborgó Tsáſzári Udvarok között eſendö békeſség' munkájáról azon-kivül, hogy erröl valamit bizonyoſt mondonának, vagy meg-határoznának. Moſt veſzünk már valami Tudoſitáſt Angliából, mely-ſzerént ezen munkában forgott békeſség dolga igy adatik elé: „ A' R. Tsáſzár kivánta Beldrádot, Moldovát, Oláh-orſzágot és mind azokon a' follyó-vizeken ſzabad hajókázáſt, mellyek a' Fekete-tengerrel közösülnek. A' Divány ezen kivánságot olly nagynak találta, hogy ezt a' leg-ſzerentsétlenebb hadakozásnak követésével-is által-engedni lehetetlennek itélte. Az Oroſz Tsáſzárné ſemmi ujj Orſzágot nem kiván vala, hanem tsak *Krimben* való tökélletes meg-erösſedését, és hogy ezen *Krimnek* önként által-adáſa mellett Frantzia-orſzág, Auſtria, Spanyól-orſzág, és Anglia lennének óltalmazó Kezeſek. Azt kivánta az Oroſz Udvar, hogy ezen-kivül a' Porta a' maga Követjeit küldené Pétersburgba olly véggel, hogy azok a' Diványnal hirtelenkedésböl eſett had-izenéséröl kérnének aláza

tós engedelmet; melyre a' *Porta* azt felelte, hogy ö a' mig hadat folytathat addig meg-nem engedheti, hogy *Krim*, mely örökké az ö Birodalmához tartozott, attól el-ſzakaſztaſsék. A' Frantzia *Miniſter* azt az értelmét adta, hogy a' Török a' már egyſzer által-ſzakadt *Krimet* hadja-meg a' Muſzkánál; a' R. Tsáſzár pedig, ki tsak mint frigyes ſegittség ugy jelent-meg a' háborúban, ſemmit ſe kivánna a' Portától. Az Oroſz Tsáſzárné meg-igérte a' Frantzia Udvarnak, hogy ezen jóvalláſt gondolkozóra véſzi; de a' Tsáſzár ezt meg-vetette, és igy támodott vólna oſztán a' *Svéd* és az *Oroſz* Udvarok között a' háború, mely már Angliát, Pruſzſziát, Német-orſzágnak nagyobb réſzét és ki tudja még kiket — fegyver köſzörülésre inditott fel és — ha a' Német-orſzágból jött némely Leveleknek hihetünk, tsak nem egéſz *Europát* tüzbe fogja elöbb borittani, és nagy vér-ontás fogja ſzülni a' kivánt békeſséget. — Nem örömeſt tselekſzem; de tsak kimondom azt a' tsak nem hitel felett való hirt-is, mely a' Német Birodalombéli Levelek-által ma a' mi Oroſz-kereskedöinknek 's minnyájunknak nagyon meg dobbantotta fülcinket. Ezen Levelekben nyilván iratik, hogy a' *Svéd*, a' Táborban lévö Muſzka fö Hertzeget egynéhány ezered magával ugy bé-rekeſztette vólna, hogy az ſe jóbbra, ſe balra edgyet ſem mozdúlhatna. A' dolog környül-állásoſtól vagyon kezünknél; de minthogy mi ezt nem örömeſt hiſzſzük, a' többi környülálláſt tsak akkor fogjuk közleni a' Közönséggel, midön a' dolgat igaznak lenni által-látjuk; ha pedig a' hir külömben léſzen, viſzſza-vonnyuk ſzovainkat.

Azon 100 arannyokat, mellyeket ö Felsége annak igért vala, ki leg-jobb *Sz. Egyházi Hiſtoriát* irna, az ide-való *Sz. Egyházi Hiſtoriát* tanitó Profeſſor *Dannenmáyr* Ur el-nyerte. P. P. *Fáſt* Ur-is irt vólt edgyet és bé-adta; de a' mellyért tsak a' Menybén várhat jutalmot.

Er-

Erdély. Ujj Torda. 16-dik Aug. szóról szóra.

A' mely Gyilkosok Májusban a' *Keres*-völgyén meg-sebesitették és meg-foszotották vala azon Magyar-országról visszsza-jövö 2 Szomosujvári Örményeket; kikröl Juniusi Levelemben irtam vala, azok' fel-keresésekre és illendö meg-büntetésekre, maga szokott serénysége-szerént ki-menvén Kolosvárról M. B. Ord. Vice-Ispány *Bánfi György* Ur ö Nagysága, tsak hamar a' szomorú történet-után maga mellé vett és a' Törvény-szék ülésre meg-kivántató Tiszt Urakkal edgyütt minek-utánna a' Gyilkosoknak hol léteket ki-tanúlta vólna, kettöt azokközzül el-fogotván, ott mingyárt reájok *Standrecht*-szerént való Törvény-széket ültete, melynek ereje szerént mind a' kettö fel-akasztaték. Kettö pedig a' Gonosz-tevök közzül a' kergetés közben meg-nem kerittethetvén, meg-lövettek. Nem lehet le-irni, mely sokot használt ezen szemmel látható halálos büntetés a' gonoszoknak rettentésekre. — — Efféle *Standrekt*-szerént való halálos büntetés kettö-is esett N. Enyeden egymás után, a' m. hónapban, lévén az edgyik fel-akasztatott Gonosz-tévö egy ollyan szökött katonából lett Tolvaj, ki a' nagy jutalomnak igérése, és már el-vétele mellett adatott vala a' Törvény' kezébe. — A' Felséges parantsolat-szerént készittetnek és elé-állittatnak már lassan lassan azok a' közönséges szekerek lovakkal edgyütt, mellyek a' Tábori-költöztetések végét bizonyos számmal minden helységekre, Városokra fel-osztottak. Ezeknek meg-szerzésére kivántató költség, minden helységnek adó-fizetö Népére fel-osztatott; de ugy, hogy az adójokban belé-tudassék. Efféle szekér Tordán 8 fog állittatni 5 — 5 lovokkal: Kolosvárat 12; és más helységek is magok tehettségek és számok-szerént állitják-ki az effele szekereket, hozzá tartozó lovaikkal edgyütt.

A' *Verestorony*-tályán ki-folyó *Ölt*-vizének útja, a' havason keresztül, sok fáradtsággal annyira meg-nyittatott, és igazittatott, hogy az *Öltön* hajókon már egy idötöl-fogva kezdették bé-hordani a'

szük-

ſzükséges dolgokat a' Tábor' ſzámára. E' végre a' minap a' Szomos-ujvárban tartatni ſzokott rabok közzül 10 foglyok vitetének azon helyre, hogy azon ſzükséges dolgokat költöztetö-hajókat vonnyák, — A' marha-döge, és a' közelebb való haſzſzos ſzározság által eſett itéletei-között az *Iſtennek*, nem álhatták a' tudatlanságnak fiai, hogy ſzemeiket a' magok büneikröl el-forditván, bobonás vélekedéſekben találják-fel a' nagy oſtornak okait. Egy *Alamor* nevü faluban illyen dolog eſett: Ez elött 2 eſztendövel meg-halálozván ottan edgy Oláh vén aſzſzony, midön már eſztendötöl fogva tsak nem ſzünnék a' Marha-döge; azon rég meg-hólt vén aſzſzonynak varásló munkájának lenni hitte ottan az Oláhság: melyre-nézve, elsöben ennek hólt teſtét ugyan ki-ásni nem méréſzelték, hanem éppen annak Sirja mellé más Sirt ásának, olly közel, hogy a' vén-aſzſzony Sirjába áshaſsanak és annak teſtét ki-veheſsék, azon útan módon annak Koporſoját meg-nézték, és a' hólt teſtet egéſz ép állapotjában találták, némü némü penéſzedéſen és rökkönyödéſen kivül, a' mint annak emberséges és nem babonás emberek-is ſzemmel látott tanúi vóltanak. Bizonyoſon hihetö vólt, hogy a' teſt igen ſzároz helyre tétetvén, a' maga épségét könnyen meg-tarthatta, minthogy, azon-kivül-is igen ſzároz aſzſzony lévén hóltakor az Oláhné, igen kevés nedveſség ſiettethette a' teſtnek rothadását. Ezt látván az Oláhság, annyival-is inkább el-hitte, hogy annak haza-járó, vagy ottan közel-keringö lelke miatt vagyon a' Marha-döge — azért a' Papjok-által a' hólt-teſt bizonyos Czérémöniával meg-ſzenteltetvén, Sirjában viſzſza-tétetett — de mldön az-után-is a' dög jó darab idejig még talám jóbban harapoznék, nem nyughattak a' Paraſztok, hanem egyenlö akarattal ki-ásván ismét a' teſtet, azt nyárſokkal által-ſzúrdolták: kivált a' ſzivét ki-vévén, azt kereſztül koſúl által-verték, és igy koporſojában artzal le-felé nyárſokkal le-ſzegezvén, ismét bé-temették — Már meg-válik, ha meg-találna moſt hamarjában

ottan

ottan szünni a' marha-dög, bizonyoson meg-erösittetnének babonás vélekédésekben. — „ A' Marosson innen lévö Kerületbéli minden Vármegyék, az ujjabban ki-adott katonák' számát ismét a' múlt hét ten kezdették felesen bé-szállittani Kolosvárra, és a' mint tádjuk, egy falu edgyet ád. Ezen N. Vármegye éppen ma tart közönséges széket Kolosváratt nagy gyüléssel, a' mint gondolják búza és Zab adás végett. — A' nagy szározság mellett-is az Öszbúzából egész Hazánkban szép aratás lett; söt tsuda, hogy a' Tavasz-búza-is, ámbár ritka és szárában törpe, de szép fejeket nevelt többnyire reménység felett, ha tsak igen késö vetés nem vólt. Igaz, hogy a' Törökbúza sokkal alább való, mint másszor; de az-is az erdös és hegyes tartományokban meg-lehetös — de bezzeg nintsen széna soholt. Közönségesen el-lehet mondani, hogy a' hol eddig 20 szekér szena szokott termeni, 4-el 5-tel-is alig termett: már a' szénának árra annyira-is hágot tsak eddig-is, hogy egy betsületes ember azt mondá nékem rendes ki-fejezéssel, hogy edgy jó laposs ontálban belé fér a' mennyi szénát adnak egy garason Kolosváron jó rendén. — A' búzának árra Kolosvárat, Tordán, 's egyebütt-is hirtelen hágni kezdett, mely illyen tájban szokotlan dolog. A' közönséges búzának vékája 17 — 20 garas: a' jóbbnak 24 — 28 garas.

Kolosvár 16-dik Aug. — Nálunk-is kezdettenek már némellyeket okkal móddal húzni a' betsület' ráma-fájára. A' minap itten 2 hús-vágók (nem Mészárosok, minthogy itten már most mindennek szabad húst vágni) ollyan vétekben találtatván, hogy beteg marhát nyúztanak és annak húsát el-árúlták, az itten lévö Tisztviselök által igen ditséretes és példás büntetéssel büntettetének-meg: a' Piatzon fel-emelt és a' végre készittetett nézö-helyre kettetskén öszve-lántzoltatva fel-vitetének a' szégyennek ki-állására: ekkor az edgyiknek ezek közzül 12 font ütlök mérték az ülepére, a' másiknak nyakába pedig egy darab hús köttetvén, 3 óráig kerülte a' piatzot.

Ma

Ma reggel edgy T. *Máriafi* nevü ſzerzetes álta iratott, és Budán nyomtattatott *Igaz Magyar* nevü Könyvet olvasgatván, el-találám nevetni magomat 's kérdi a' hajamot fösülö *Frizér*: mit nevetek mondom, hogy engemet ezen Könyvben ſzamárnak feſtettek-le, azért néznéd-meg ha nem tapaſztalnál valamely esmertetö jeleket a' fülem körül. Én U ram, felel a' *Frizér*, már 2 eſztendeje hogy a' fejed körül járok; de a' te fülednél bizony a' Frantzia Dámák-é ſem tiſzteſségeſebb. Beſzéllem néki, hogy Prépoſt *Vitolával*, — — *Aibellel* és réſz-ſzerént a' Peſti Seminárium' fö Directorával-is s. t. hogy bánik. Ekkor tsak nem kereſztet vete magára az én *Frizérom*. Hol, és ki irta azt a' Könyvet? kérdi. Elé-beſzéllem néki, 's mondja; hát nintsen-é ott Kováts, hogy az illyen motskalodó Könyv-irón eret vágatnának, hogy ollyan méllyen ne tréfálódnek 's t. Tovább-is kedve leſz vala a' *Frizérnek* beſzélgetni; de a' maga dolgát el-végezvén, ö el-mene, én pedig a' Könyvet végig el-olvosván ezt mondhatom róla, hogy még ſzebb Magyarsággal irt Könyvét egy ſzerzetesnek ſem olvaſtam, és tsak T. Páter *Horányi* jobb Magyar ennél. A' Könyvben ſok ſzép dolgok-is találtatnak, és minden-féle Valláſú Magyaroknak annál ſzükségeſebb az olvasásra, mennél inkább meg-mutatja, ki-légyen — az Igaz Magyar. Azt irja a' *Magyar Kurirról*, hogy ennek ſemmi Valláſa nintsen. Erröl a' következendö *Század* téſzen itéletet, melly elött ö a' moſton vége-felé follyó *ſzázadnak* orrát meg-piritotta. Tzó Deres! mert el-késünk!!!

Sz. S.